

Shrnutí hlavních poznatků

- V Královéhradeckém kraji žilo ke konci roku 2016 celkem **173 142 juniorů** do 29 let věku, v tom bylo 51,5 % juniorů-mužů a 48,5 % juniorek-žen. Jejich počet se za posledních deset let snížil o desetinu, tj. o 18,5 tis.
- **Podíl juniorů** na celkové populaci dosáhl 31,4 %, což je nejnižší podíl v dlouhodobém vývoji a v souvislosti s obecným trendem stárnutí populace se bude nadále snižovat. Nejvyšší podíl juniorů je ve Středočeském kraji (32,6 %), který má nejmladší populaci mezi kraji. Naopak nejnižší podíl juniorů 30,2 % byl v Hl. městě Praze.
- Podíl mladé generace byl v roce 2016 nejvyšší v okrese Rychnov nad Kněžnou (32,2 %) a nejnižší v okrese Hradec Králové (30,9 %). Ze správních obvodů byl nejvyšší podíl juniorů v správním obvodu ORP Jaroměř.
- Královéhradecký kraj je v České republice populačně nejstarší. **Průměrný věk** dosáhl v minulém roce 42,7 let, zatímco před deseti lety to bylo 40,6 roku a v roce 2001 jen 39,3 let. Nejmladší obyvatelstvo žije v okrese Rychnov nad Kněžnou a nejstarší v okrese Hradec Králové.
- Narozený chlapec má v současnosti **naději dožití** 77 let a dívka 82,2 let.
- Královéhradecký kraj zaujímá první místo mezi kraji v **indexu stáří** hodnotou 132 seniorů na 100 dětí a je nad celorepublikovým průměrem (120,7) o 11,3 procentních bodů. Zároveň má kraj i první místo v **ekonomickém zatížení** produktivní složky populace, která se měří pomocí indexů závislosti, což je 55 dětí a seniorů na 100 osob ve věku 15–64 let.
- Matkám do 29 let věku se narodilo v roce 2016 v kraji **2 558 dětí**, tj. 45,5 % z narozených dětí v kraji. S odsouváním narození dítěte do pozdějšího věku došlo k výraznému poklesu tohoto podílu od počátku tisíciletí, když v roce 2001 činil podíl dětí narozených matkám ve věku do 29 let 76,2 %. V čase tento podíl meziročně postupně klesal, od roku 2012 je intenzita poklesu již velmi malá.
- Dvě třetiny **sňatků** bylo uzavřeno mezi svobodnými snoubenci. Nevěsty se nejčastěji vdávaly ve věkové skupině 25–29 let, ženichové ve věkových skupinách 25–29 let a 30–34 let. Nejčtenější věkové složení snoubenců při sňatku byl 30letý ženich a 28letá nevěsta, pak 28letý ženich a 27letá nevěsta.
- Stále silné pouto k místu svého narození potvrdily i výsledky sčítání v roce 2011, kdy 45,6 % obyvatel kraje žilo ve své rodné obci. **Rodáků** do 29 let bylo téměř 123 tisíc. Muži měli větší fixaci na místo narození, ženy ve větší míře následují po sňatku manžela do místa bydliště.
- U dětí a mladých do 29 let se očekává snížení jejich počtu do roku 2050 o více než pětinu.
- **Vzdělanost obyvatelstva** se zvyšuje, podle výsledků SLDB roste podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na úkor osob se základním a neukončeným vzděláním. Mladá generace v porovnání s celkovou populací vykazuje vyšší podíly u vysokoškolského, vyššího odborného a středoškolského vzdělání s maturitou. Mezi mladými lidmi klesá zájem o střední vzdělání bez maturity, absolventi učebních oborů výrazně chybí na trhu práce.
- **Počty žáků a studentů** ve vzdělávacích institucích jsou odrazem demografického vývoje v ČR. V mateřských školách dosahovaly počty dětí maxima v letech 2009 až 2011, v základních školách bylo nejméně dětí v roce 2011. Studentů středních škol již několik let ubývá, ve školním roce 2016/2017 byl jejich počet v dlouhodobé časové řadě nejnižší.
- V oblasti terciárního vzdělávání klesá zájem o **vyšší odborné školy**. Počet studentů **vysokých škol** s bydlištěm v kraji se v posledních letech rovněž mírně snižuje. V roce 2016 studovaly více než tři čtvrtiny studentů v prezenční formě studia, více než tři pětiny studentů byly ve věku 20 až 24 let. V kraji je dlouhodobě vyšší počet studentů s bydlištěm v kraji než studentů s místem studia v kraji; studenti se shodným místem studia i bydlištěm v kraji tvořili 40 % všech studujících v kraji.
- Z celkového počtu 90,2 tis. osob ve věku 15–29 let jich téměř stejná část patřila mezi **ekonomicky aktivní** a **ekonomicky neaktivní**. Díky stárnutí populace se zastoupení juniorů stále snižuje. Podíl juniorů na pracovní síle kraje klesá rychleji než jejich podíl na ekonomicky neaktivních.
- **Mzdy a platy** juniorů v podnikatelské i nepodnikatelské sféře zaostávají za průměrnými mzdami o 12 %, resp. o 20 %. Mladí muži vydělávají více než ženy, rozdíly mezd v podnikatelské sféře jsou větší než platů v nepodnikatelské sféře. Podobně jako rostly průměrné mzdy a platy, zvyšovaly se i výdělky mladých lidí, v posledních pěti letech byl nejvýraznější nárůst v roce 2016. Zatímco mzdy juniorů v podnikatelské sféře patří k průměrným, v nepodnikatelské sféře jsou platy mezi kraji podprůměrné.

- Mladí lidé do 29 let bez práce se podíleli na celkovém počtu nezaměstnaných téměř jednou čtvrtinou, a to bylo nejvíc ze všech krajů. Přesto **míra nezaměstnanosti** patří k nejnižším mezi kraji, to platí i o juniorech. Nezaměstnanost mladých mužů byla čtvrtá a u žen třetí nejnižší mezi kraji.
- I když nezaměstnanost juniorů v kraji je nízká, **absolventi škol a mladiství** se podíleli v roce 2016 na celkovém počtu nezaměstnaných 4,1 %, resp. 1,3 % a mezi kraji je to třetí, resp. čtvrtý nejvyšší podíl.
- Více než čtvrtina **hospitalizovaných** v kraji byla ve věku do 30 let. Proti průměru ČR byl v kraji vyšší podíl mladých lidí hospitalizovaných na infekční nemoci, popáleniny, poleptání a otravy, naopak nižší byl podíl juniorů s duševními poruchami, nemocemi trávicí soustavy a novotvary.
- Počet **samostatných ordinací praktických lékařů pro děti a dorost** se dlouhodobě spíše snižuje, výrazně klesá počet detašovaných pracovišť, na jednu ordinaci připadá v průměru 811 osob mladších 19 let. Téměř 30 % registrovaných pacientů je ve věku 5 až 9 let, děti ve věku 10 až 14 let tvoří jednu čtvrtinu, přibližně každý 20. registrovaný pacient je kojeneček. Necelá jedna čtvrtina dětí do jednoho roku je kojena do věku 3 až 6 měsíců, 7 % dětí nebylo kojeno vůbec.
- V kraji se v roce 2014 narodilo 45,7 promile **dětí s vývojovou vadou**, což je čtvrtý nejvyšší počet v ČR. **Screening v prvním trimestru těhotenství** podstoupilo v roce 2015 téměř 80 % všech rodiček. Na jeden tisíc rodiček v kraji v letech 2013 až 2015 připadalo 74 **kuřáček**, ve věku do 19 let kouřila téměř jedna třetina rodiček, se stoupajícím věkem se podíl kuřáček snižoval. Podíl mladých lidí ve věku 15 až 19 let se **sennou rýmou i stálou alergickou rýmou** v kraji mírně převyšuje průměrné hodnoty za ČR, naopak pod průměrem je podíl mladých pacientů trpících **atopickým ekzémem a astmatem**.
- **Nemocensky pojištěno** bylo v roce 2016 v kraji 160 mladistvých osob, na 100 mladistvých bylo hlášeno více než 6 pracovních úrazů. Hodnoty ukazatelů dočasné pracovní neschopnosti mladistvých pro pracovní úraz v kraji výrazně převyšují republikový průměr.
- Děti a mladiství jsou nezanedbatelnými **uživateli sociálních služeb v kraji**. Služby sociálního poradenství a sociální prevence zaznamenaly nejvyšší počty mladistvých klientů v letech 2010 až 2011, tedy v období ekonomické krize. V důsledku rozvoje terénních sociálních služeb pro mladistvé klienty se snižují jejich počty v pobytových a ambulantních zařízeních pro osoby se zdravotním postižením.
- V posledních letech se mění **struktura výdajů na dávky státní sociální podpory**, klesá objem výdajů na rodičovský příspěvek i přídavek na dítě, naopak roste objem výdajů na příspěvek na bydlení a dávky péstounské péče. V roce 2016 bylo měsíčně vyplaceno 2,5 tisíce dávek **příspěvku na péči osobám mladším 30 let**. Ke konci roku 2016 bylo v kraji 890 dětí a mladistvých, kteří byli **držiteli průkazu osob se zdravotním postižením**. Podíl osob s těžkým zdravotním postižením do 18 let byl mezi kraji nejvyšší, naopak podíl osob se zvlášť těžkým zdravotním postižením byl nejnižší.
- V souvislosti s rozvojem **pěstounské péče** se počet dětí v náhradní rodinné péči za posledních 10 let téměř zdvojnásobil. V kraji bylo v roce 2016 evidováno 990 pěstounů, kteří pečovali o 872 dětí, na jeden tisíc dětí do 18 let věku tak v roce 2016 v kraji připadalo 8,4 dětí v náhradní rodinné péči. Dlouhodobě klesá počet dětí s **nařízenou ústavní výchovou**, v roce 2016 bylo v nařízené ústavní výchově 269 dětí, tj. 2,6 dětí na 1 tisíc dětí ve věku 0 až 18 let.
- **Sirotčí důchod** v průměrné výši 5 884 Kč pobíralo v prosinci 2016 v kraji celkem 2 088 nezaopatřených dětí. V posledních pěti letech se počet příjemců sirotčího důchodu mírně snížil, výše sirotčího důchodu stoupla od roku 2012 o 5,6 %.
- Ve struktuře hospodařících **domácností juniorů** převažovaly domácnosti jednotlivců (54,9 %), úplné rodinné domácnosti, tvořené manželským párem nebo faktickým manželstvím tvořily 31,1 % a neúplné rodiny 14,1 % z celkového počtu domácností juniorů. (SLDB 2011)
- Dvě třetiny domácností juniorů bydlely v **bytových domech** a zhruba třetina v **domech rodinných**. Nejvíce juniorů obývalo nájemní byty (36,5 %), u neúplných rodin juniorů to bylo ještě častěji (43,1 % domácností). Více než čtvrtina úplných rodinných domácností juniorů bydlela ve vlastním domě a pětina měla být v osobním vlastnictví. Třetina domácností jednotlivců žila v nájmu a 17 % měla být v osobním vlastnictví. (SLDB 2011)
- Domácnosti juniorů nejčastěji obývaly **byt** se třemi obytnými místnostmi (včetně kuchyně), úplné rodiny měly častěji k dispozici větší byty než neúplné rodiny a domácnosti jednotlivců. Obecně domácnosti juniorů, pokud bydlí v rodinných domech, obývají více místností a mají k dispozici větší obytnou plochu, než je tomu v bytových domech. (SLDB 2011)

- Do **základních uměleckých škol** chodilo v Královéhradeckém kraji ve školním roce 2016/17 celkem 15 736 žáků, z toho bylo 10 888 dívek, tj. 69,2 %. Jejich počet dlouhodobě postupně roste. Tři pětiny z nich navštěvují hudební obory.
- V Královéhradeckém kraji bylo v loňském školním roce 263 **školních družin**, tj. 6,5 % z celkového počtu v ČR, tento počet je dlouhodobě bez výrazných výkyvů.
- **Školních klubů** bylo v kraji 28 a bylo v nich zapsáno 1,5 tisíce účastníků. Ve školním roce 2016/17 existovalo v kraji i 28 **středisek volného času**. Tato zařízení navštěvovalo téměř 19 tisíc účastníků, z nichž 78 % tvořili žáci.
- Ve **veřejných knihovnách** bylo v kraji registrováno 23 337 dětí do 15 let, což bylo 6,3 % dětských čtenářů České republiky. Jejich podíl na počtu dětí ve věku 6–14 let byl 47,3 % a bylo to o 7,5 procentních bodů více než v ČR, kde byl tento podíl 39,8 %. Nejvyšší podíl malých čtenářů mělo Hl. město Praha, nejnižší pak Ústecký kraj. Královéhradecký kraj se zařadil na 4. místo ještě za Kraj Vysočinu a Zlínský kraj.
- Jednotlivci ve věku 16–29 let používali **internet** z 92,5 %. Tři čtvrtiny juniorů používalo internet na mobilním telefonu a ve srovnání s celorepublikovým průměrem to bylo o 4,6 procentního bodu více. Celkem 86,2 % juniorů využívalo sociální sítě, a to bylo shodně jako za celou ČR.
- V Královéhradeckém kraji bylo ke konci roku 2016 členy České unie **sportu** více než 64 tisíc osob. V celé ČR bylo evidováno 1,1 mil. členů a kraj se na tomto počtu podílí 5,7 %, nejvyšší podíl měl kraj Středočeský (13,3 %) a nejnižší Karlovarský kraj (2,8 %).
- Sportovalo se celkem v 1 026 sportovních oddílech. Stejně jako v celé České republice bylo v kraji nejvíce **fotbalových** sportovních oddílů (192) s téměř 19 tisíci členy, což bylo 29 % členské základny kraje. Z toho podle věku bylo u žáků 23 % fotbalistů z celkového počtu žáků a u dorostenců dokonce 43 % fotbalistů z celkového počtu dorostenců, fotbalová mládež tak tvořila přes 28 % mládeže unie sportu kraje.
- Druhým nejčastějším sportovním odvětvím byl v kraji **sport pro všechny** s téměř 5 tisíci sportovci v 78 oddílech a následoval **volejbal** a **tenis** s 3,5 tisíci členy.
- V roce 2016 bylo v kraji zjištěno celkem 7 286 **trestných činů**. Počet zjištěných trestných činů byl nejnižší od roku 1991. Z celkového počtu stíhaných a vyšetřovaných osob v kraji, jejichž počet činil v roce 2016 přes 5 tisíc, bylo 282 osob ve věku do 17 let, tj. 5,6 %. Mezi skutky spáchanými dětmi byly nejčastěji majetkové činy, převažují krádeže, z toho nejvíce krádeže prosté, které v roce 2016 tvořily v kraji téměř třetinu majetkových činů.
- Mezi kraji ČR se pohybujeme v **majetkové trestné činnosti** v přepočtu na 1 000 dětí ve věku 1–17 let hodnotou 0,8 ‰ kolem průměru za celou republiku. Relativně nejvíce těchto činů bylo zjištěno v Ústeckém kraji (1,3 ‰) a nejméně v kraji Středočeském a Hl. městě Praze (0,5 ‰).
- Čtyři pětiny **dopravních nehod** v kraji zavinili řidiči motorového vozidla, z nich byla více než čtvrtina ve věku do 29 let a mezi nimi bylo 13 řidičů nezletilých.
- V Královéhradeckém kraji přišlo k **volbám do Zastupitelstev krajů** ve dnech 7. a 8. října 2016 celkem 165 964 voličů, což představuje 37,33 % celkového počtu registrovaných voličů v kraji. Podle věkové struktury obyvatelstva kraje k 31. 12. 2016 bylo 17,6 % voličů ve věku 18–29 let.
- K **volbám do Zastupitelstev obcí** ve dnech 10.–11. října 2014 přišlo celkem 213 107 voličů, což představuje 47,75 % celkového počtu registrovaných voličů v kraji. Podle věkové struktury obyvatelstva kraje k 31. 12. 2016 bylo 16,7 % voličů ve věku 18–29 let.

